

Komitet Nauk Demograficznych
Polskiej Akademii Nauk

**Stanowisko członków
Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk
w sprawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22.10.2020 r.**

Jako członkowie Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk czujemy się zobowiązani zwrócić uwagę na możliwe konsekwencje orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wykluczającego możliwość przerwania ciąży z powodu ciężkich wad genetycznych płodu.

W naszym przekonaniu grozi ono wielowymiarowymi, długoterminowymi skutkami społeczno-demograficznymi, pogarszając sytuację demograficzną kraju doświadczającego niskiej dzietności, intensyfikacji starzenia się populacji i wyludniania się obszarów peryferyjnych:

- **Zaburza proces planowania rodziny**, zwiększając obawy kobiet i ich partnerów związane z zajściem w ciążę. To może prowadzić do dalszego opóźniania decyzji o urodzeniu dziecka, a nawet rezygnacji z realizacji pragnień prokreacyjnych.
- **Zwiększa ryzyko wzrostu liczby aborcji w nieodpowiednich warunkach**, co zagraża zdrowiu i życiu kobiet. Może się także przyczyniać do trudności z zajściem w ciążę w przyszłości.
- **Naraża kobiety na ogromne cierpienie psychiczne** związane z przymusowym utrzymaniem ciąży, która kończy się ciężką niepełnosprawnością lub śmiercią dziecka tuż po porodzie.
- Niesie ze sobą **konsekwencje dla całych rodzin** kobiet, które w sytuacji braku wyboru urodzą dziecko z wysokim stopniem niepełnosprawności lub wadą letalną: dla dobrostanu psychicznego obojga rodziców i ich dzieci, relacji rodziców z dziećmi, sytuacji ekonomicznej tych rodzin, a zwłaszcza matek, które często w takich sytuacjach rezygnują z pracy zawodowej i innych form uczestnictwa w życiu publicznym, a często są także pozostawiane przez partnerów.
- Może **prowadzić do emigracji młodych Polaków** w związku z ograniczeniem wolności wyboru w fundamentalnej dla nich sprawie.
- Powodując masowe protesty w całym kraju w szczycie pandemii, **istotnie zwiększa ryzyko niekontrolowanego wzrostu zachorowań na COVID-19 i śmierci setek osób**.
- Rujnuje z trudem wypracowany tzw. kompromis aborcyjny, popierany przez zdecydowaną większość Polaków, **prowadząc do burzliwych konfrontacji między grupami społecznymi** o różnych poglądach.
- **Podważa zaufanie społeczne do władzy, które jest kluczowe** dla podejmowania długoterminowych decyzji przez Polaków, w tym w sferze formowania rodzin, oraz dla skuteczności oddziaływania środków polityki rodzinnej.

Mając na względzie powyższe konsekwencje, apelujemy do władz Rzeczypospolitej o dialog, który będzie uwzględniać różne racje oraz poglądy, a także o podjęcie działań zmierzających do uspokojenia nastrojów społecznych i wyciszenia emocji. Oczekujemy od instytucji państwowych zapewnienia odpowiedniej opieki matkom i dzieciom z niepełnosprawnością. Apelujemy również o rozważenie celowości przeprowadzenia referendum, w którym wszyscy uprawnieni do uczestniczenia w nim obywatele podejmą decyzję o kierunku ewolucji polskiego prawa w tym zakresie. W demokratycznym państwie prawo i władze powinny służyć człowiekowi, zaś w sprawach kluczowej wagi władza powinna uszanować głos obywateli.

Komitet Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk

Członkowie KND PAN sygnujący powyższe stanowisko:

1. dr hab. Maria Balcerowicz-Szkutnik, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
2. dr hab. Jan Brzozowski, Centrum Zaawansowanych Badań Ludnościowych i Religijnych, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
3. dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
4. dr hab. Dariusz Chojecki, Uniwersytet Szczeciński
5. dr hab. Grażyna Dehnel, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
6. prof. dr hab. Elżbieta Gołata, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
7. dr hab. Agata Górny, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski
8. dr Izabela Grabowska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
9. dr hab. Jolanta Grotowska-Leder, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
10. dr hab. Beata Jackowska, Uniwersytet Gdański
11. dr hab. Wojciech Janicki, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
12. prof. dr hab. Romuald Jończy, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
13. dr hab. Paweł Kaczmarczyk, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski
14. prof. dr hab. Irena Elżbieta Kotowska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
15. dr hab. Jerzy Tadeusz Kowaleski, Uniwersytet Łódzki
16. dr hab. Joanna Krupowicz, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
17. prof. dr hab. Cezary Kukło, Uniwersytet w Białymstoku
18. dr hab. Sławomir Kurek, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
19. dr hab. Jolanta Kurkiewicz, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
20. dr hab. Ireneusz Kuroпка, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
21. dr hab. Anna Kurowska, Uniwersytet Warszawski
22. dr hab. Matysiak Anna, Uniwersytet Warszawski
23. prof. dr hab. Dorota Praszalowicz, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
24. mgr Marzena Rudnicka, Prezes Krajowego Instytutu Gospodarki Senioralnej
25. dr hab. Anna Sączewska-Piotrowska, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
26. dr hab. Elżbieta Sojka, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
27. dr hab. Monika Stanny, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk
28. dr hab. Joanna Szczepaniak-Sienniak, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
29. dr hab. Piotr Szukalski, Uniwersytet Łódzki
30. prof. dr hab. Daniela Szymańska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
31. dr hab. Przemysław Śleszyński, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN

Zdanie odrębne zgłosili:

1. dr hab. Agnieszka Rossa, Uniwersytet Łódzki
2. dr hab. Mikołaj Szołtysek, Uniwersytet Warszawski
3. dr hab. Magdalena Ślusarczyk, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
4. Dr Bogdan Wojtyniak, prof. NIZP-PZH, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny
5. dr hab. Wiktoria Wróblewska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Członkowie korpusu służby cywilnej, którzy nie zajmują stanowiska:

1. mgr Dorota Szałtys, Dyrektor Departamentu Badań Demograficznych GUS
2. Dr Dominik Rozkrut, Prezes GUS